

Οι προτάσεις του ΣΕΣ για την αναβάθμιση του ελληνικού σιδηροδρόμου

2024/10/09 07:34 στην κατηγορία ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

Με αφορμή τη γενικότερη κατάσταση του ελληνικού σιδηροδρόμου, ιδίως μετά τα πρόσφατα

συμβάντα, όπου ευτυχώς λειτούργησαν κάποιες δικλείδες ασφαλείας στην κυκλοφορία των αμαξοστοιχιών και αποφεύχθηκαν τα χειρότερα, όπως αναφέρει σε ανακοίνωσή του, ο Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων (ΣΕΣ) – με τη συνδρομή της επιστημονικής του Επιτροπής σε θέματα σιδηροδρόμου – κατέθεσε τις προτάσεις του αναφορικά με την αναβάθμισή του.

Όπως επισημαίνει, ο ΣΕΣ, ως Αντικειμενικός και Ανεξάρτητος Επιστημονικός Φορέας, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση στον Ελληνικό Σιδηρόδρομο, σημειώνει ότι οι αρμόδιες αρχές διερευνούν αυτά τα συμβάντα αλλά επισημαίνει ότι θα πρέπει να αξιολογηθούν και τα βαθύτερα αίτια τους.

Συγκεκριμένα, μετά την ενεργοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Διερεύνησης Αεροπορικών και Σιδηροδρομικών Ατυχημάτων και Ασφάλειας Μεταφορών (Ε.Ο.Δ.Α.Σ.Α.Α.Μ.) αναμένεται να δοθεί το πόρισμα της διερεύνησης των συμβάντων σχετικά με τα αίτια των παρ' ολίγον ατυχημάτων και οι σχετικές συστάσεις ασφαλείας προς τη Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων (ΡΑΣ).

Γενικότερα όμως, η βελτίωση της ασφάλειας στον ελληνικό σιδηρόδρομο και ο εκσυγχρονισμός του παραμένει ένα σύνθετο ζήτημα. Ο ΣΕΣ και η επιστημονική του επιτροπή έχουν συγκεντρώσει τις κρισιμότερες προτάσεις του Συλλόγου, του πορίσματος της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων, καθώς και των παρεμβάσεων που έχουν ανακοινωθεί από την Πολιτεία.

Πρόκειται για δράσεις που έχουν ήδη αναληφθεί ή είναι χρήσιμο να αναληφθούν σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, προκειμένου ο σιδηρόδρομος να λειτουργεί με μεγαλύτερη ασφάλεια και συνέπεια έως ότου ολοκληρωθούν σταδιακά όλες οι απαιτούμενες υποδομές και η ολοκλήρωση εγκατάστασης/ανάταξης του απαραίτητου εξοπλισμού.

Αυτές αφορούν κατά κύριο λόγο:

→ Στην κυκλοφορία των αμαξοστοιχιών:

- Διαδικασία πιστοποίησης -σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα- του ισχύοντος συστήματος διαχείρισης κυκλοφορίας για όλο το ενεργό δίκτυο, με προτεραιότητα στα τμήματα του κύριου δικτύου που δεν είναι δυνατή ακόμα η πλήρης λειτουργία των συστημάτων σηματοδότησης και τηλεδιοίκησης.
- Ενίσχυση των κύριων σταθμών (με αυξημένη Σιδηροδρομική κυκλοφορία και ελιγμούς) , με δύο σταθμάρχες ανά βάρδια, ειδικά όταν δεν είναι δυνατή η πλήρης λειτουργία των αυτόματων συστημάτων ελέγχου κυκλοφορίας.
- Τακτικός έλεγχος της τήρησης των βαρδιών και της σωστής εκτέλεσης των καθηκόντων (με αυστηρή επαγγελματική συμπεριφορά) των σταθμαρχών, των κλειδούχων, των μηχανοδηγών, του προσωπικού των κέντρων τηλεδιοίκησης και του λοιπού προσωπικού που συμμετέχει στην ασφάλεια της κυκλοφορίας του μέσου.
- Ενίσχυση και έλεγχος της πειθαρχίας και της συμμόρφωσης στον Γενικό Κανονισμό Κυκλοφορίας. Τονίζεται ότι, ο πλήρης αυτοματισμός λειτουργεί σε κανονικές συνθήκες, όταν όμως υπάρχουν ειδικές περιστάσεις (τεχνικές αστοχίες, έντονες καιρικές συνθήκες, βανδαλισμοί, δολιοφθορές κ.λπ.) θα είναι απαραίτητη η ανθρώπινη επέμβαση σε ένα πλαίσιο αυστηρών πρωτοκόλλων και ορθής διαχείρισης από έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό.

→ Στο ευρύτερο θεσμικό και τεχνικό πλαίσιο:

- Αναδιοργάνωση των εμπλεκόμενων φορέων (ΟΣΕ, ΕΡΓΟΣΕ, ΓΑΙΑΟΣΕ) και συνολικότερα του σιδηροδρομικού τομέα, διαδικασία που έχει εκκινήσει ήδη από το 2019 με πρωτοβουλία της Ε.Ε. και συμπληρώνεται τώρα με την αναμενόμενη συγχώνευση των τριών φορέων. Είναι σημαντικό, τόσο στη διαδικασία αυτή όσο και στα όργανα που τη συντονίζουν και την υλοποιούν, να εμπλέκονται εμπειρογνώμονες και φορείς εξειδικευμένοι στη λειτουργία σιδηροδρομικών συστημάτων, με αποδεδειγμένη διεθνή εμπειρία και παραστάσεις.
- Επανεξέταση και αναμόρφωση του ισχύοντος προγράμματος εκπαίδευσης σταθμαρχών, κλειδούχων, μηχανοδηγών καθώς και επανεξέταση και αναθεώρηση των προσόντων τους κατά την πρόσληψη καθώς και συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση της επίδοσής τους.
- Αναμόρφωση του Γενικού Κανονισμού Κίνησης, των Γενικών Πρωτοκόλλων Ασφαλείας Κυκλοφορίας και του Κανονισμού Ισόπεδων Σιδηροδρομικών Διαβάσεων.

→ Στη Σιδηροδρομική Υποδομή:

- Έλεγχος των τεχνικών έργων (σηράγγων, κ.λπ.) και ιδιαίτερα των σιδηροδρομικών γεφυρών.
- Καταγραφή της κατάστασης των Ισόπεδων Διαβάσεων και σύνταξη σχεδίου για τις απαιτούμενες παρεμβάσεις, με προτεραιοποίηση στην υλοποίηση εκείνων που εξυπηρετούν σημαντικές κυκλοφοριακές ροές οδικών οχημάτων και αμαξοστοιχιών.
- Τακτική προληπτική συντήρηση και έλεγχος καλής λειτουργίας των Αυτόματων Συστημάτων Ισόπεδων Διαβάσεων (ΑΣΙΔ).
- Έλεγχος και συντήρηση της επιδομής και υποδομής της γραμμής καθώς και εκχώρωση/εκθάμνωση/κοπή επικίνδυνων δέντρων και καθαρισμός των πρανών της σιδηροδρομικής γραμμής.
- Ορθή εκτέλεση και επιτάχυνση των σιδηροδρομικών έργων, και ιδιαίτερα αυτών που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ασφάλειας κυκλοφορίας

Τονίζεται ότι, η ΡΑΣ κατέχει κρίσιμο ρόλο σε αυτά καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 85 του ν. 4199/2013, έχει ορισθεί από τον Οκτώβριο 2013, ως η αρμόδια Αρχή Ασφάλειας για τους σιδηροδρόμους. Προφανώς, σε αυτήν όπως και σε όλους τους σιδηροδρομικούς φορείς είναι **κρίσιμη η στελέχωση σε επίπεδο διοίκησης και άλλων επιτελικών θέσεων με κρίσιμα καθήκοντα στον τομέα της ασφάλειας, συντήρησης και λειτουργίας** του σιδηροδρομικού συστήματος, με προσωπικό που διαθέτει την απαραίτητη εκπαίδευση, κατάρτιση και σχετική εμπειρία.

Επίσης, είναι **σημαντικός, κρίσιμος και αναγκαίος ο ρόλος ενός «Εξωτερικού Τεχνικού Συμβούλου Διοίκησης» στον ΟΣΕ** (και στον διάδοχο νέο φορέα που θα δημιουργηθεί) (στα πρότυπα που αναπτύχθηκε και η Ελληνικό Μετρό) ο οποίος θα συνεισφέρει με τεχνογνωσία και εξειδικευμένα ανώτατα στελέχη (κυρίως από την διεθνή αγορά) αναλαμβάνοντας, σε καθημερινή βάση, παράλληλα με την εκπαίδευση που θα παρέχει στο μόνιμο προσωπικό του φορέα, το σύνολο των επιχειρησιακών δράσεων, καθώς και την ειδικότερη ευθύνη λειτουργίας κρίσιμων Επιχειρησιακών Τομέων για σημαντικό χρονικό διάστημα (π.χ. 8 έτη), υιοθετώντας και εφαρμόζοντας τις βέλτιστες διεθνώς πρακτικές. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΣΕΣ χαιρετίζει την πρόθεση της πολιτείας για την διενέργεια σχετικού διεθνούς διαγωνισμού, όπως έχει ήδη ανακοινωθεί. Επίσης η πολιτεία είναι σκόπιμο να δώσει έμφαση και να επενδύσει στην αναβάθμιση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης σε θέματα σιδηροδρόμου, παρέχοντας τους απαραίτητους πόρους (ανθρώπινο δυναμικό και κονδύλια) για την ενίσχυση της έρευνας και τη στελέχωση των συγκοινωνιακών τομέων στα ΑΕΙ.

Ο ΣΕΣ και τα μέλη του, είναι στην διάθεση της πολιτείας για να συνδράμουν τους φορείς στη επεξεργασία και αξιολόγηση της εφαρμογής των κρίσιμων μέτρων με

σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας και της αύξησης της αξιοπιστίας του ελληνικού σιδηρόδρομου. Επισημαίνουμε ωστόσο ότι διαχρονικά **ο ΣΕΣ, δεν έχει κληθεί να συμμετάσχει σε καμία επιτροπή που σχετίζεται με τις σιδηροδρομικές μεταφορές** και δεν έχει κανέναν θεσμικό ρόλο (όπως αντίθετα συμβαίνει σε αρκετές περιπτώσεις με τις οδικές μεταφορές). Σκόπιμο θα ήταν να εκκινήσει άμεσα (π.χ. στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του ΟΣΕ) συνεργασία του ΣΕΣ με τους αρμόδιους για το σιδηροδρομικό σύστημα φορείς.

Στην κατεύθυνση αναβάθμισης του ελληνικού σιδηροδρόμου, ο ΣΕΣ έχει προτείνει παρεμβάσεις ήδη από τον Μάρτιο του 2021, όπως έχει αναφερθεί στο κείμενο θέσεων της Επιτροπής Σιδηροδρομικών Μεταφορών του ΣΕΣ, και αναλύονται παρακάτω:

1. Ανάγκη αναβάθμισης συστημάτων και υποδομών ηλεκτροκίνησης, σηματοδότησης, τηλεπικοινωνιών προκειμένου να ενισχυθούν η αξιοπιστία και η ασφάλεια των μετακινήσεων, η διαλειτουργικότητα των συστημάτων με άλλες χώρες και να βελτιωθούν συνολικά οι παρεχόμενες υπηρεσίες τόσο των επιβατικών όσο και τον εμπορευματικών.
2. Βελτίωση της συντήρησης και διαχείρισης της σιδηροδρομικής υποδομής μέσω της δημιουργίας γεωβάσης δεδομένων σε κατάλληλο Γεωγραφικό Πληροφοριακό Σύστημα (Γ.Π.Σ - GIS) με καταχώρηση των στοιχείων του δικτύου, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του Γραμμικού Συστήματος Αναφοράς (LRS), το οποίο ενδείκνυται σε σιδηροδρομικές γραμμές.
3. Διασφάλιση του απαραίτητου και κατάλληλα εκπαιδευμένου μέσω εξειδικευμένων πιστοποιήσεων ανθρώπινου δυναμικού για την ορθή ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση της σιδηροδρομικής υποδομής.
4. Θεσμοθέτηση του Εθνικού Συμβουλίου για τη Σιδηροδρομική Ασφάλεια, ακολουθώντας τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές. Το συγκεκριμένο συμβούλιο, ειδικά για το σιδηροδρομικό σύστημα, με συμμετοχή του υπουργείου, ΡΑΣ, ΕΟΔΑΣΑΑΜ, ΟΣΕ και των αδειοδοτημένων Σιδηροδρομικών Επιχειρήσεων, καθώς και επιστημονικών Φορέων και Ιδρυμάτων μπορεί να ενεργεί ως συμβουλευτικό όργανο για την επεξεργασία των θεμάτων που άπτονται της Σιδηροδρομικής Ασφάλειας.

Οι ανωτέρω προτάσεις, όπως και άλλες που θα παρουσιαστούν κατά την επικαιροποίηση του κειμένου των θέσεων της Επιτροπής Σιδηροδρομικών Μεταφορών του ΣΕΣ τον Δεκέμβριο του 2024, θα συμβάλλουν αφενός στην ασφαλή και βέλτιστη λειτουργία του σιδηρόδρομου και αφετέρου στην καλύτερη αξιοποίηση των σημαντικών πόρων που έχουν ήδη κινητοποιηθεί και δεσμευτεί για την περαιτέρω βελτίωση του Σιδηροδρομικού Συστήματος στα επόμενα χρόνια.

Ο ΣΕΣ, με παρουσία σχεδόν μισού αιώνα στο συγκοινωνιακό γίγνεσθαι της χώρας, τονίζει διαχρονικά τη σημασία ενός σύγχρονου και ασφαλούς σιδηρόδρομου και

υποστηρίζει αμέριστα την ολοκλήρωση του Κεντρικού και Αναλυτικού Διευρωπαϊκού Δικτύου της χώρας που θα συμβάλλει στην ασφαλή μετακίνηση των πολιτών, στην ανάπτυξη την ελληνικής οικονομίας και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Παραμένει στη διάθεση όλων των φορέων, για να συνδράμει στην ασφάλεια των χρηστών καθώς και στην αξιοπιστία και στην αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών (επιβατικών και εμπορευματικών).